

Økonomiske konsekvenser for Danmark af EU's øst-udvidelse

Projektbeskrivelse

EU's udvidelse ved optagelse af et antal øst- og centraleuropæiske lande har over en årrække været genstand for politisk opmærksomhed såvel herhjemme som i udlandet. Ifølge aftaler med ansøgerlande skal betingelserne for optagelse forhandles under det Danske Formandskab i efteråret 2002. Vilklårene for optagelse vil formentlig tage form af overgangsordninger for at begrænse presset på EU's budget.

Nærværende analyse har til formål at kvantificere den økonomiske betydning for Danmark af de ændringer i handelsstruktur, indvandring og finansiering af EU budgettet, som udvidelsen fører med sig.

Modelgrundlaget

Den seneste offentlige version af DREAM er blevet udvidet et antal sektorer med henblik på at kunne inkorporere klassiske komparative fordelseffekter af Hechscher-Ohlin typen ved ændringer i handelspolitikken. Antallet af private produktionserhverv er udvidet, så der opereres med 8 private erhverv i tilgift til offentlig produktion af tjenester og boligbenyttelse. Egentlige hjemmemarkedserhverv er kun bygge- og anlægssektoren og den offentlige sektor. Alle private sektorer i økonomien antages at være karakteriseret af imperfekt konkurrence (modelleret som "large group imperfect competition" i hver sektor). Graden af imperfekt konkurrence i hver sektor er empirisk bestemt ud fra den funktionelle indkomstfordeling i hver sektor. metoden svarer til den der anvendes i DREAM generelt.

I modsætning til hvad der ofte er tilfældet i CGE modeller (se f.eks. Harrison *et al.* (1997)) modelleres forbrugsvarer som bestående af leverancer fra forskellige sektorer. Der er 5 ikke-varige forbrugsgoder og ét varigt gode (boliger).¹ Forbrugsvarerne er derfor sammensat af leverancer for forskellige sektorer. Dette svarer til modelleringen i f.eks. ADAM.

Danmarks udenrigshandel opdeles på 3 landegrupper: EU-lande, Central- og Østeuropæiske lande (CEE-lande) og andre. For hver landegruppe findes de relevante toldsats eller kvantitative begrænsninger. Endvidere fastlægges reale handelsomkostninger for hver land- og varegruppe.

Udenrigshandlen modelleres som Armington (1969), hvor varer af en given type fra forskellige landegrupper betragtes som imperfekte substitutter.

Datagrundlaget

Ud over DREAMs generelle datagrundlag anvendes input-output data for 1998 og data for Danmarks udenrigshandel fordelt på SITC grupper og lande. Begge fra Danmarks Statistik. SITC grupper transformeres til de anvendte sektorafgrænsninger. Reale handelsomkostninger fastsættes på baggrund af Baldwin *et al.* (1997) og Keuschnigg & Kohler (2000). Dansk indførselstold på varer fra CEE lande og øvrige lande fastlægges efter Boeri & Brücker (2000), Finger *et al.* (1996). CEE-landes indførselstold fastlægges ud fra Keuschnigg & Kohler (1999) og Finger *et al.* (1996).

Lande- og varefordelte eksportsubsidier fastlægges på baggrund af Frandsen & Jensen (2000), som bruger GRAB databasen.

Relaterede analyser

Der findes efterhånden en del studier af effekterne for EU landene som helhed, mens detaljerede analyser for effekter i enkelte lande er mere sparsomme. En analyse af markedsintegration og handelsliberaliseringer for EU under et ved anvendelse af statiske CGE modeller for flere lande findes i Lejour *et al.* (2001) og Frandsen & Jensen (2000). Økonometriske studier er foretaget i Baldwin *et al.* (1997) og Breuss (2001). Betydningen af regler for arbejdskraftens frie bevægelighed og det sandsynlige omfang af immigration fra de nye medlemslande til nuværende EU lande er belyst i Boeri & Brücker (2000).

Med hensyn til detaljerede analyser for enkelte lande er særligt den østrigske (Keuschnigg og Kohler (2001), (2000) og (1999)) og den tyske (Keuschnigg *et al.*) (2001) og (1999)) situation analyseret. For Danmark er de økonomiske implikationer af østudvidelsen forholdsvis ringe belyst (se dog Kristensen & Jensen (2001)). Analyserne for Østrig og Tyskland danner udgangspunkt for analysen for Danmark.

Den gennemførte analyse

Analysen beskriver effekten på den samlede danske aktivitet og sammensætningen af denne på sektorer af den reduktion i todsatser og reale handelskomkostninger, der følger af CEE-landenes optagelse i EU. I udgangsforløbet implementeres en gradvis reduktion af told og reale handelskomkostninger som følge af Euro agreements. Selve gennemførelsen af udvidelsen implementeres fra 2008.

Effekten på EU's budget modelleres ud fra alternative forudsætninger om budgettilpasningen, som har forskellig konsekvens for medlemslandene. Der modelleres dels en tilpasning i EU's udgifter alene. Dette sker via en reduktion i landbrugsstøtteordningerne alene eller en reduktion af landbrugsstøtteordninger og strukturfonde. Som alternativ modelleres en situation, hvor EU's medlemsbidrag tager den fulde tilpasning. I dette tilfælde betragtes flere forskellige indenlandske finansieringsformer.

Som en tredje effekt af øst-udvidelsen anvendes Boeri & Brücker (2000)'s estimat for den forventede migration til Danmark af arbejdskraft fra CEE-landene. Effekten af denne indvandring analyseres ved hjælp af DREAM's detaljerede befolkningsregnskab.

Den samlede effekt af disse tre ændringer på produktion, produktionsfordeling (både over tid og over sektorer) samt velfærd og velfærdsfordeling mellem generationer vurderes. Effekten dekomponeres på den direkte effekt af hver af de tre elementer. Endelig anvendes DREAM's udbyggede velfærdsmål til at sammenligne velfærdsfordelingen over generationer og det samlede velfærdsniveau af den samlede øst-udvidelse ved de forskellige finansieringsalternativer, og der søges givet en rangordning af de undersøgte finansieringsformer med velfærdseffekter for den danske økonomi som grundlag for rangordningen.

¹ Biler modelleres som ikke-varige goder pga. den anvendte periodelængde, der er 5 år.

Referencer

- Baldwin, R.E., Francois, J.F., og Portes, R. (1997): The Costs and Benefits of Eastern Enlargement: The Impact on the EU and Central Europe. *CEPR Working Paper* .
- Boeri, T. and Brücker, H. (2000): The Impact of Eastern Enlargement on employment and Labour Markets in the EU Member States. *European Integration Consortium: DIW, CEPR, FIEF, IAS, IGIER* .
- Breuss, F. (2001): Macroeconomic Effects of EU Enlargement for Old and New Members. *WIFO Working Papers* , No. 143.
- Finger, J.M., Ingco, M. og Reincke, U. (1996): The Uruguay Round: Statistics on Tariff Concessions Given and Received, *The World Bank* .
- Frandsen, S.E. og Jensen, H.G. (2000): Economic Impacts of the Enlargement of the European Union - Analysing the Importance of Direct Payments. *SJFI - Working Paper No. 15*.
- Frandsen, S.E., Jensen, H.G., og Vanzetti, D.M. (1998): Expanding 'Fortress Europe' - Implications of European Enlargement for Non-Member Regions. *SJFI - Working Paper No. 12* .
- Harrison, G.W., Rutherford, T.F., og Tarr, D.G. (1997): Quantifying the Uruguay Round. *The Economic Journal* , 107: 1405-1430.
- Keuschnigg, C. og Kohler, W. (2001a): Eastern Enlargement of the EU: How Much Is It Worth for Austria?, *Review of International Economics* , 9.
- Keuschnigg, C. og Kohler, W. (2001b): The German Perspective on Eastern EU Enlargement, *The World Economy* , 24, 513-542.
- Keuschnigg, C. og Kohler, W. (2000): Eastern Enlargement of the European Union: A Dynamic General Equilibrium Perspective. I Harrison, G.W., Jensen, S.E.H. og Pedersen, L.H. (eds.), *Using Dynamic Equilibrium Models for Policy Analysis* , Kapitel 5, Elsevier Science B.V.
- Keuschnigg, C. og Kohler, W. (1999a): Eastern Enlargement to the EU: Economic Costs and Benefits for the EU Present Member States? The Case for Austria. Final Report. *Study XIX/B/9801 for the EU Commission* .
- Keuschnigg, C. , Keuschnigg M. og Kohler, W. (1999b): Eastern Enlargement to the EU: Economic Costs and Benefits for the EU Present Member States? Germany. Final Report. *Study XIX/B/9801 for the EU Commission* .
- Kristensen, T. og Jensen, P.R. (2001): Eastern Enlargement of the EU: Economic Costs and Benefits for the EU Present Member States? - The Case of Denmark. Final Report. *Study BUDG/B1/0001 for the EU Commission* .
- Lejour. A.M., de Mooij R.A., og Nahuis, R. (2001): EU Enlargement: Economic Implications for Countries and Industries, *CESifo Working Paper 585*.